

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/25/2022
Identifikačné číslo spisu:	3608899999
Dátum vydania rozhodnutia:	13.09.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Soňa Pekarčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3608899999.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu

Mgr. Sone Pekarčíkovej a členiek senátu JUDr. Beaty Miničovej a JUDr. Ivany Izakovičovej v spore žalobcu: BANKRUPTCY & RECOVERY SERVICE, k. s., so sídlom Nám. M. Benku 10, 811 07 Bratislava, IČO: 36 669 415, správca konkurznej podstaty úpadcu Diligentia R.C., s.r.o., so sídlom Ivánska cesta 12, 821 04 Bratislava, IČO: 46 008 616, proti žalovanej: Vlasta Melicheríková - REA 100, miesto podnikania Komenského 673/23, 956 18 Bošany, IČO: 34 583 335, zastúpenej JUDr. Ivanou Magdolenovou Joríkovou, advokátkou, so sídlom Hrnčiarikova 1/B, 958 01 Partizánske, o zaplatenie 9.999,55 Eur

s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Partizánske, pod sp. zn. 3Cb/5/2008, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 24. novembra 2021, č. k. 8Cob/62/2019 - 1034, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovanej o d m i e t a .

II. Žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Partizánske (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 24. októbra 2013, č. k. 3Cb/5/2008-886, výrokom I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 9.999,55 € s 18,8%-ným úrokom z omeškania ročne od 01.11.1998 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. vo zvyšku návrh zamietol. Výrokom III. vzájomný návrh žalovanej na zaplatenie 3.927,10 Eur s príslušenstvom zamietol. Výrokom IV. konanie o vzájomnom návrhu žalovanej v časti o zaplatenie 19.428,53 Eur s príslušenstvom zastavil. Výrokom V. žiadnej zo strán sporu právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalobcu a odvolanie žalovanej uznesením zo dňa 20. decembra 2016 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku I., ktorým bola žalovaná zaviazaná k povinnosti zaplatiť žalobcovi 9.999,55 Eur s 18,8 %-ným úrokom z omeškania ročne od 01.11.1998 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a vo výroku

III., ktorým súd prvej inštancie vzájomný návrh žalovanej na zaplatenie 3.927,10 Eur s príslušenstvom zamietol a čo do trov konania (výrok V.) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Výrok IV. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie konanie o vzájomnom návrhu žalovanej v časti o zaplatenie 19.428,53 Eur s príslušenstvom zastavil, zrušil.

3. Okresný súd Partizánske uznesením zo dňa 20. apríla 2017, č. k. 3Cb/5/2008-967, konanie o vzájomnom návrhu žalovanej v časti o zaplatenie 19.428,53 Eur zastavil. Právoplatnosť uvedené uznesenie nadobudlo dňa 27.05.2017.

4. Okresný súd Partizánske viazaný právnym názorom Krajského súdu v Trenčíne v zrušujúcom uznesení rozsudkom zo dňa 19. októbra 2017, č. k. 3Cb/5/2008-967, rozhodol tak, že výrokom I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 9.999,55 Eur s 18,8%-ným úrokom z omeškania ročne od 12.05.1999 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. vo zvyšku žalobu zamietol a výrokom III. žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania.

5. Právny predchodca žalobcu sa žalobou zo dňa 12.05.1999 domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 15.249,01 Eur (459.391,80 Sk) spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,5% z dlžnej sumy za každý deň omeškania od 01.11.1998 do zaplatenia, ako aj náhrady trov konania. Žalobou uplatnený nárok žalobca odôvodnil tým, že na základe zmluvy uzavretej so spoločnosťou REITANGRUPEN a.s., Nórsko je žalobca výhradným zástupcom na rozširovanie franchisingového systému maloobchodného diskontného predaja potravín na území Slovenskej republiky pod obchodným označením REMA 1000. Žalovaná ako samostatne zárobkovo činná osoba nadobudla na základe dohodnutej obchodnej spolupráce so žalobcom dňa 28.01.1998 obchodné podnikateľské označenie REMA 1000 za účelom prevádzkovania určenej maloobchodnej predajne potravín REMA 1000. Strany sporu uzavreli obchodnú spoluprácu v zmysle ustanovenia § 269 Obchodného zákonníka v systéme franchisingu, na základe ktorej žalovaná začala podnikáť s účinnosťou od 02.02.1998 pod obchodným označením REMA 1000.

V zmysle franchisingových podmienok žalobca zriadil a odovzdal žalovanej do prevádzkovania maloobchodnú predajňu REMA 1000 na Kubačovej ul. č. 19 s účinnosťou od 02.02.1998, na základe ktorej žalovaná prevzala predajňu REMA 1000 do prevádzkovania, vrátane technologického zariadenia a vybavenia predajne a vyzásobenia predajne maloobchodným potravinárskym, drogistickým a priemyselným tovarom. Týmto dňom žalovaná maloobchodnú predajňu užívala, prevádzkovala a predávala tovar ako obchodný partner žalobcu. Žalobca predložil v zmysle dohodnutej franchisingovej spolupráce žalovanej franchisingovú zmluvu na prevádzkovanie predajne REMA 1000, ktorú žalovaná akceptovala a v zmysle dohodnutých podmienok predajňu prevádzkovala, platila faktúry vystavené žalobcom za poskytnuté hnutelné a nehnuteľné veci a franchisingové služby a obchodný názov tak, ako boli uvedené vo franchisingovej zmluve a poberala zisk z prevádzkovania predajne. V zmysle dohodnutých franchisingových podmienok a uzavretej podnájomnej zmluvy bola dohodnutá a akceptovaná mesačná cena za prenajaté nebytové priestory vo výške 6% z mesačných tržieb dosiahnutých v predajni, cena za prenajaté technologické a interiérové vybavenie (HIM, DHIM) vo výške 2,5% z nadobúdacej hodnoty a cena za poskytované franchisingové služby žalobcom a použitie obchodného názvu

vo výške 1% z mesačnej tržby, ktoré žalobca žalovanej fakturoval mesačne.

Žalovaná tieto faktúry riadne platila žalobcovi, a to až do mesiaca máj 1998, kedy prestala platiť prenajaté technologické zariadenie a od mesiaca jún aj cenu za prenajaté priestory, poskytované služby a obchodný názov, hoci zriadenú predajňu naďalej prevádzkovala. Žalovaná franchisingovú zmluvu, napriek tomu, že podmienky akceptovala, nepodpísala. Na základe tohto stavu žalobca a žalovaná ukončili franchisingovú spoluprácu pri prevádzkovaní predajne REMA 1000 na Kubačovej 19 v Bratislave dohodou zo dňa 20.08.1998 k určenému dňu 30.09.1998 s tým, že ku dňu ukončenia spolupráce a odovzdania predajne budú vysporiadané záväzky žalovanej voči žalobcovi, podľa fakturovaného stavu v závislosti od inventúrneho stavu zásob potravín na predajni, ktoré žalobca mal prevziať. Žalovaná v zmysle uzavretej dohody o skončení spolupráce uplatnila na pohľadávku žalobcu kompenzačnú námietku na započítanie s tovarovými zásobami v predajni, ktoré boli vo vlastníctve žalovanej a rozdiel v protipohľadávke sa zaviazala uhradiť v hotovosti dňa 15.09.1998.

6. Okresný súd skonštatoval, že predmetom sporu ostal nárok žalobcu na zaplatenie sumy vo výške 9.999,55 Eur s príslušenstvom, ktorý po vykonanom dokazovaní a zhodnotení jeho výsledkov posúdil ako dôvodný len sčasti a žalovanou vznesená kompenzačná námietka, ktorú vyhodnotil ako nedôvodnú.

7. Medzi stranami sporu nebolo v konaní pred súdom prvej inštancie sporné, že žalovaná prevádzkovala v čase od 02.02.1998 do 18.09.1998 v Bratislave - Rači, na ulici Kubačová 19 predajňu pod obchodným názvom REMA 1000. Podnájomcom priestorov predajne, vlastníkom technologického vybavenia predajne a oprávneným zástupcom majiteľa obchodného mena REMA 1000 bol žalobca. Naopak sporné v konaní bolo, či medzi sporovými stranami došlo k platnému uzavretiu podnájomnej zmluvy a franchisingovej zmluvy a aké sú vzájomné nároky účastníkov zo zmlúv, prípadne aké sú následky neplatnosti uvedených zmlúv.

8. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie vyvodil záver, že k platnému uzavretiu podnájomnej zmluvy a ani k platnému uzavretiu franchisingovej zmluvy medzi stranami sporu nedošlo. Obe zmluvy mali byť dohodnuté ako navzájom podmienené.

Platnosť jednej zmluvy mala byť predpokladom platnosti druhej a neplatnosť jednej zmluvy mala mať za následok neplatnosť zmluvy druhej. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že franchisingová zmluva predložená žalobcom nebola podpísaná žalovanou, nakoľko táto so zmluvou v znení, v akom ju predložil žalobca nesúhlasila a vykonávala kroky smerujúce k dojednaniu franchisingovej zmluvy s iným obsahom. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie uzavrel, že neplatnosť franchisingovej zmluvy má potom za následok aj neplatnosť zmluvy podnájomnej, hoci tá bola žalovanou riadne podpísaná, keďže ich platnosť mala byť vzájomne podmienená.

9. Neplatnosť podnájomnej zmluvy okrem vyššie uvedeného podľa okresného súdu spôsobila aj absencia súhlasu prenajímateľa s podnájomom. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca v priebehu konania nepreukázal jemu udelený súhlas na prenechanie nebytových priestorov - predajne do podnájomu žalovanej. Súd prvej inštancie upozornil na skutočnosť, že spoločnosť Koramark s.r.o., od ktorej žalobca svoj súhlas s podnájomom odvodzoval, nebola prenajímateľom nehnuteľnosti, ale sama bola podnájomcom. Nájomcom bola spoločnosť FANPEX spol s r.o. Navyše, žalobca nepreukázal ani súhlas obce (mestskej časti Bratislava - Rača) s nájomom nebytových priestorov. Povinnosť súhlasu s nájom sa podľa názoru súdu mala vzťahovať aj na podnájom, pretože v opačnom prípade by bolo možné obísť zákonnú povinnosť užívateľa nebytových priestorov, mať súhlas obce s nájomom nebytových priestorov tým, že súhlas by získal nájomca, pričom skutočný užívateľ (podnájomca) by priestory mohol užívať v podstate na ľubovoľný účel bez súhlasu obce. Účel zákona videl súd prvej inštancie v umožnení obci udeliť nesúhlas s užívaním určitého nebytového priestoru určitou osobou, z ktorého dôvodu považoval súd prvej inštancie, že sa povinnosť súhlasu vzťahuje aj na podnájomcu.

10. Okresný súd posudzoval (pod)nájom priestorov a franchising v súlade s prejavmi sporových strán vo februári 1998 oddelene. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na čl. 3 predloženej franchisingovej zmluvy, z ktorého vyplýva, že žalobca považoval podnájomnú zmluvu a franchisingovú zmluvu za dve samostatné (hoci vzájomne súvisiace) zmluvy. Uvedené bolo dôvodom, prečo okresný súd skúmal ich platnosť a prípadné dôsledky ich neplatnosti oddelene.

11. Vzhľadom na konštatovanú neplatnosť podnájomnej zmluvy a franchisingovej zmluvy, súd prvej inštancie dospel k záveru, že zmluvné strany sú povinné si navzájom vydať všetko, čo z nich nadobudli podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení. Keďže zo strany žalobcu plnenie nespočívalo v peňažnom plnení, ale vo výkonoch (podnájom, nájom vybavenia predajne, know-how), musela sa mu poskytnúť tomu zodpovedajúca peňažná náhrada.

12. Súd prvej inštancie preto uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 9.999,55 Eur s 18,8%-ným úrokom z omeškania ročne od 12.05.1999 do zaplatenia.

Uvedená suma mala podľa názoru okresného súdu zodpovedať peňažnej náhrade za užívanie technologického zariadenia za čas, kedy žalovaná užívala predajňu (9.055,56 Eur) a sčasti cene

tovarových zásob (943,99 Eur). Žalobca si uplatnil cenu nájmu za prenajaté technologické zariadenie v sume 285.261,80 Sk (9.468,96 Eur). Žalovaná so zaplatením ceny prenájmu za technologické zariadenie v sume 272.807,80 Sk, t.j. 9.055,56 Eur súhlasila. Keďže medzi sporovými stranami čo do tejto sumy spor nebol, súd prvej inštancie priznal žalobcovi sumu 9.055,56 Eur z titulu vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie technologického zariadenia žalovanou. Žalobca si okrem uvedeného uplatnil aj nárok na zaplatenie kúpnej ceny za dodávky tovarov v celkovej výške 28.438,90 Sk, t.j. 943,99 Eur. Nakoľko žalovaná ani v tejto časti nárok žalobcu nerozporovala a uviedla, že je ochotná uvedenú sumu uhradiť, okresný súd ju zaviazal z titulu zaplatenia kúpnej ceny za dodávku tovaru na zaplatenie sumy 943,99 Eur. Z vyššie uvedených dôvodov súd prvej inštancie v uvedenej časti žalobe vyhovel.

13. V súvislosti so žalobcom požadovaným úrokom z omeškania, okresný súd zdôraznil, že žalobca nepreukázal platné zmluvné dojednanie úroku z omeškania vo výške 0,5% z dlžnej sumy za každý deň omeškania, a preto žalobu v tejto časti zamietol. Súd prvej inštancie však priznal žalobcovi úrok z omeškania v zmysle § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, stanovený v zákonnej výške podľa ustanovení Obchodného zákonníka od 12.05.1999 do zaplatenia. Nakoľko súd prvej inštancie vyhodnotil zmluvný vzťah medzi stranami sporu ako neplatný, strany boli povinné si navzájom vydať bezdôvodné obohatenie, t.j. všetko, čo podľa zmluvy dostali. S prihliadnutím na uvedené súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi aj úrok z omeškania, a to odo dňa, keď žalobca na súde urobil právny úkon smerujúci k uplatneniu svojho práva na súde, t.j. dňa 12.05.1999.

14. Inými slovami, okresný súd plnenie v prospech žalobcu priznal prevažne z titulu bezdôvodného obohatenia (iba v malej časti z titulu kúpnej zmluvy, v uvedenej časti, pričom rozpor medzi stranami čo do dôvodu ani čo do výšky sumy nebol), nie z titulu franchisingovej, respektíve nájomnej zmluvy. Pri priznaní náhrady za prenajaté technologické zariadenie okresný súd vychádzal z toho, že žalovaná súhlasila s peňažnou náhradou do výšky žalovanej sumy, pričom táto peňažná náhrada zodpovedala podľa názoru súdu prijatému bezdôvodnému obohateniu.

15. Predmetom vzájomného návrhu žalovanej po čiastočnom zastavení zostala suma vo výške 3.927,10 Eur spolu s príslušenstvom. Súd prvej inštancie vyhodnotil kompenzačnú námietku žalovanej ako nedôvodnú, nakoľko žalovaná užívala priestory predajne, technické vybavenie a aj obchodné označenie, ako aj know-how žalobcu. Pri formovaní tohto záveru okresný súd vychádzal zo samotného vyjadrenia žalovanej zo dňa 30.12.2013, obsahom ktorého bolo odvolanie proti rozsudku zo dňa 24.10.2013, č.k. 3Cb/5/2008-886, kde uviedla, že žalobca jej fakturoval za koncepciu, t.j. know-how a použitie obchodného mena spolu vo výške 306.584,- Eur, pričom z tejto sumy uhradila len 201.985,10 Eur. Ďalej právny zástupca žalovanej na pojednávaní zo dňa 19.10.2017 uviedol, že uvedenú sumu žiada žalovaná priznať z titulu bezdôvodného obohatenia, ako rozdiel medzi zaplatenou sumou na nájmomom a obvyklým nájomným.

16. Čo sa týka vydania bezdôvodného obohatenia, žalobca od žalovanej prijal peňažné plnenie vo výške 1.406.381,80 Sk (46.683,31 Eur) - súd vychádzal z vykonaného znaleckého dokazovania. Sice obvyklé nájomné za prenájom nebytových priestorov v danom období predstavovalo 986.827,- Sk (t.j. 32.756,65 Eur), avšak súd prvej inštancie bral do úvahy, že žalovaná v uvedenom období užívala nielen predajňu, t.j. stavbu, ale aj know-how žalobcu. Rozdiel medzi zaplatenou sumou a obvyklým nájomným tak tvorila suma 13.926,65 Eur, avšak súd prvej inštancie upozornil, že tento rozdiel nezohľadňuje užívanie obchodného mena žalobcu ani ostatné nehmotné plnenia, ktoré žalobca žalovanej poskytol (napr. zásobenie predajne, systém predaja a skladovania, dodávateľské zázemie, reklamné služby, kontrolnú činnosť a podobne). Žalovaná akceptovala za poskytnuté služby pohľadávku žalobcu 9.999,55 Eur, pričom rozdiel 3.927,10 Eur žiada zaplatiť od žalobcu z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Súčasť bezdôvodného obohatenia tak podľa súdu prvej inštancie predstavovali aj tieto nehmotné plnenia, ktoré žalovaná pri prevádzke predajne prijala. Prijatie sumy 13.926,65 Eur žalobcom (t.j. rozdiel medzi zaplateným nájomným

a obvyklým nájomným) podľa názoru súdu prvej inštancie zodpovedá poskytnutým nehmotným plneniam (know-how) užívaným žalovanou. Na základe uvedeného okresný súd dospel k záveru, že nie je dôvod na započítanie nároku žalovanej vo výške 3.927,10 Eur voči pohľadávke žalobcu.

17. V konaní pred súdom prvej inštancie žalobca vzniesol námietku premlčania vo vzťahu ku kompenzačnej námietke žalovanej. V tejto súvislosti v odôvodnení rozsudku okresný súd s poukazom na ust. § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka upozornil, že k plneniu vo vzťahu k podnájmu došlo najneskôr 18.09.1998, k premlčaniu práva na vrátenie plnenia uskutočneného na podklade neplatnej zmluvy došlo najneskôr uplynutím štyroch rokov, t.j. 18.09.2002. Vzájomný návrh však bol podaný v roku 2001, preto okresný súd uzavrel, že k premlčaniu nedošlo.

18. O náhrade trov konania okresný súd rozhodol tak, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie zobral do úvahy, že žalobca ako aj žalovaná boli v konaní čiastočne úspešní a čiastočne neúspešní. Žalobca bol úspešný, čo do zaplatenia istiny 9.999,55 Eur s 18,8%-ným úrokom z omeškania od 12.05.1999 a žalovaná, čo do zaplatenia 5.249,46 Eur s príslušným úrokom z omeškania vo výške 0,5% denne od 01.11.1998 do zaplatenia. Nakoľko boli žalobca, ako aj žalovaná len čiastočne úspešní, súd preto rozhodol tak, že žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal, v zmysle § 255 ods. 1, 2 C.s.p..

19. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo dňa 24. novembra 2021, č. k. 8Cob/62/2019 - 1034, výrokom I. zmenil rozsudok Okresného súdu Partizánske zo dňa 19. októbra 2017, č. k. 3Cb/5/2008-967, v časti výroku I. a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 6.072,45 Eur spolu s 18,8 % ročným úrokom z omeškania od 12.05.1999 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia a vo zvyšku žalobu zamietol. Výrokom II. žiadnej zo strán sporu náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie ani trov odvolacieho konania nepriznal.

20. Odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné po právnom posúdení veci v napadnutej časti zmeniť podľa § 388 C.s.p.. Pri formovaní svojho právneho názoru odvolací súd vychádzal zo skutkových zistení ustálených v konaní pred súdom prvej inštancie, pričom nezistil dôvod k tomu, aby zopakoval alebo doplnil dokazovanie vykonané pred súdom prvej inštancie alebo na nariadenie pojednávania, ktoré by vyžadoval dôležitý verejný záujem. Odvolací súd nezistil, že by v konaní pred súdom prvej inštancie došlo k porušeniu procesných predpisov.

21. S konštatovaním súdu prvej inštancie, že k platnému uzatvoreniu franchisingovej zmluvy nedošlo, sa odvolací súd stotožnil. Rovnako tomu bolo aj v prípade záveru o vzájomnom podmienení franchisingovej zmluvy a podnájomnej zmluvy a ďalších dôvodov, ktoré mali za následok neplatnosť podnájomnej zmluvy.

22. Odvolací súd zhodne so závermi súdu prvej inštancie ustálil, že žalobca uniesol dôkazné bremeno len v tej časti, v ktorej žalovaná jeho nárok uznala (bod 71. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie). Vo zvyšku žalobcovho nároku odvolací súd upozornil, že bola žaloba právoplatne zamietnutá výrokom II. rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 24.10.2013, č. k. 3Cb/5/2008-886, dňom 31.12.2013. V podanom odvolaní žalovaná uznávací prejav, ani sumu 9.999,55 Eur s príslušenstvom nerozporela, žiadala však vyhovieť svojmu návrhu na zaplatenie 3.927,10 Eur s príslušenstvom, v ktorej časti ležalo dôkazné bremeno na žalovanej.

23. Po dôslednom preskúmaní obsahu spisového materiálu, odvolací súd uzavrel, že žalovaná svoj nárok na zaplatenie sumy 3.927,10 Eur s príslušenstvom dostatočným spôsobom preukázala, a teda uniesla dôkazné bremeno svojho tvrdenia a nároku. Z obsahu spisu podľa odvolacieho súdu vyplýva, že žalovaná užívala na základe neplatnej zmluvy nebytový priestor v období od 02.02.1998 do 18.09.2000, za ktorý platila zmluvne dohodnutú výšku nájmu na základe žalobcom vystavených faktúr. To znamená, že žalobcovi tak nárok na zmluvne dohodnuté nájomné nevznikol. Vznikol mu len nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, za užívanie priestory počas ich užívania. Dôraz odvolací súd kladol na závery znaleckých posudkov vykonaných v priebehu sporu, ktoré boli stranami sporu po odstránení rozporov akceptované. S prihliadnutím na

znalecké posudky mal odvolací súd za preukázané, že rozdiel medzi plnením žalovanej zo zmluvy a obvyklým nájomným predstavoval sumu 13.926,65 Eur v prospech žalovanej, ktorá sa zaplattenia tejto sumy domáhala z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Žalovaná, vedomá si nároku žalobcu z franchisingovej zmluvy a v snahe ukončiť spor, uznala jeho nároky z tejto zmluvy vo výške 9.999,55 Eur. Sumu vo výške 3.927,10 Eur žiadala vydať ako bezdôvodné obohatenie a vo zvyšku uplatnenej vzájomnej žaloby vzala žalobu späť. Po právoplatnosti čiastočného späťvzatia vzájomnej žaloby, sa zo vzájomnej žaloby žalovanej voči žalobcovi stala kompenzačná námietka, ktorú bol podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie povinný ako riadne preukázanú započítať voči žalobcom uplatnenému nároku.

24. So záverom súdu prvej inštancie (v bode 73. napadnutého rozsudku), v zmysle ktorého prijatie sumy 13.926,65 Eur žalobcom od žalovanej (rozdiel medzi zaplatteným a obvyklým nájomným) zodpovedá poskytnutým nehmotným plneniam (know-how), sa odvolací súd nestotožnil, namiesto toho ho považoval za subjektívny a bez opory vo vykonanom dokazovaní. Vzhľadom na uvedené odvolací súd vyslovil nesprávne právne posúdenie zo strany súdu prvej inštancie.

25. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že žalobca bol v spore pri preukazovaní svojho nároku pasívny a uspokojil sa s výškou sumy, ktorú uznala v spore žalovaná.

Žalobca odvolanie voči rozsudku zo dňa 24.10.2013, č. k. 36Cb/5/2008-886, proti výroku II., v ktorom bol jeho nárok nad žalovanou uznanú sumu zamietnutý, nepodal. Po vzatí do úvahy vyššie uvedených dôvodov odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, pretože v tejto časti akceptoval argumentáciu žalovanej, ktorá sa domáhala vydania rozdielu medzi zaplatteným a obvyklým nájomným vo výške 3.927,10 Eur. Odvolací súd preto tento nárok žalovanej započítal voči žalobcom uplatnenému nároku (ktorý žalovaná uznala), nakoľko boli splnené podmienky ust. § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka a žalobcovi priznal nárok na zaplattenie sumy 6.072,45 Eur. Vo zvyšku žalobcom uplatneného nároku (3.927,10 Eur) žalobu zamietol.

26. Správnosť záveru súdu prvej inštancie skonštatoval odvolací súd aj v otázke premlčania. Inými slovami, že k premlčaniu nároku žalobcu ani nároku žalovanej nedošlo. Nakoľko obidve strany sporu boli v čase vzniku záväzkového vzťahu podnikateľskými subjektmi, odvolací súd mal za to, že sa vzťahy medzi nimi riadia Obchodným zákonníkom. Uvedené sa vzťahuje aj pre prípad vydania bezdôvodného obohatenia z neplatných zmlúv. Odvolací súd v tejto súvislosti ozrejmil, že pre vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodno-záväzkových vzťahoch platí 4 ročná premlčacia lehota, ktorá bola dodržaná, tak vo vzťahu k nároku žalobcu, ako aj nároku uplatneného žalovanou. Premlčacia lehota sa za okolností daného prípadu podľa odvolacieho súdu počíta odo dňa, keď k plneniu došlo (§ 394 ods. 2 Obchodného zákonníka.). V rámci odôvodnenia odvolací súd poukázal na to, že zmluvné vzťahy medzi stranami sporu, ktoré boli v priebehu konania preukázané ako neplatne uzatvorené, sa datovali rokom 1998, žaloba bola podaná v roku 1999 a vzájomný návrh žalovanej v roku 2001, teda v zákonom stanovenej premlčacej lehote.

27. Z dôvodu, že sa žalovaná dostala do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku a výška úrokov z omeškania nebola medzi stranami zmluvne dohodnutá, odvolací súd prisúdil žalobcovi právo na zaplattenie úroku z omeškania z priznanej sumy odo dňa podania žaloby. Argumentáciu žalovanej, že úrok z omeškania žalobcovi patrí až odo dňa doručenia žaloby žalovanej súdom, odvolací súd vyhodnotil ako nesprávny.

28. Odvolací súd považoval za potrebné vziať na zreteľ, že žalovaná plnila na základe zmlúv, mala vedomosť o výške a splatnosti jednotlivých platieb a skutočnosť, že v priebehu konania bola ustálená neplatnosť oboch zmlúv a s tým spojená zmena charakteru uplatneného nároku oboch strán na vydanie bezdôvodného obohatenia neznamena, že žalobca bol povinný ju znova vyzvať na plnenie. Odvolací súd sa v tejto časti plne stotožnil so záverom súdu prvej inštancie a priznal žalobcovi nárok na zaplattenie úroku z omeškania z prisúdenej sumy odo dňa podania žaloby v zákonom stanovenej výške, ktorú žalovaná v odvolaní nerozporovala. Zároveň odvolací súd zamietol žalobu v časti uplatnených úrokov z omeškania zo sumy, v ktorej zamietol žalobu vo veci samej.

29. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 388 C.s.p. v napadnutej časti zmenil po tom, ako zistil, že podmienky na jeho potvrdenie podľa ust. § 387 C.s.p., ani podmienky na jeho zrušenie podľa ust. § 389 C.s.p., nie sú splnené. O trovách konania rozhodol odvolací súd na základe ustanovenia § 396 ods. 1, 2 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 2 C.s.p. tak, že žiadnej zo strán nárok na náhradu prvoinštančného ani odvolacieho konania nepriznal, pretože bol toho názoru, že pomer úspechu a neúspechu strán v spore bol rovnaký.

30. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila tým, že sa jedná o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

31. V rámci dovolania žalovaná argumentovala nesprávnym právnym posúdením otázok, ktoré formulovala nasledovne:

I. Kedy sa ten, kto sa mal bezdôvodne obohatiť, dostáva do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia?

II. Za akých podmienok dochádza k spočívaniu premŕčacej doby, konkrétne, či podaním akejkoľvek žaloby na peňažné plnenie, alebo kvalifikovaním žalobou uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a čo predstavuje splnenie podmienky riadneho pokračovania v konaní predpokladaného ustanovením § 112 Občianskeho zákonníka?

32. Vo vzťahu k prvej položenej otázke žalovaná uviedla, že otázku právneho posúdenia okamihu vzniku omeškania dlžníka s vrátením bezdôvodného obohatenia zodpovedal odvolací súd v bode 18 a 19 odôvodnenia napadnutého rozsudku. Odvolací súd priznal žalobcovi úrok z omeškania odo dňa, kedy došlo k doručeniu žaloby zo strany žalobcu na súd, tzn. odo dňa 12.05.1999. Dovolateľka preto vyjadrila názor, že posledným dňom na dobrovoľné vydanie bezdôvodného obohatenia súd posúdil ako dátum 11.05.1999, t. j. deň pred dorúčením žaloby zo strany žalobcu na súd. Dôraz dovolateľka kladla na to, že žalobca si žalobou uplatnil nárok na zaplatenie peňažnej pohľadávky vyplývajúci z faktúr, s úhradou ktorých sa mala žalovaná dostať do omeškania, a ktoré mali podklad vo franchisingovej zmluve a podnájomnej zmluve.

33. Inými slovami, žalobca si žalobou neuplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v peniazoch, ale nárok na zaplatenie peňažnej pohľadávky z vyššie uvedených zmlúv. O tom, že žalobcom uplatnený nárok bude posúdený ako nárok z bezdôvodného obohatenia, sa strany sporu dozvedeli až z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 24.10.2013, č. k. 3Cb/5/2008-886, kedy súd vyslovil názor, že franchisingovú zmluvu a podnájomnú zmluvu považuje za neplatné. Podľa názoru žalovanej najskôr vtedy sa mohli strany sporu dozvedieť o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na ich úkor obohatil.

34. Ďalej dovolateľka poukázala na ňou podané odvolanie, v ktorom uviedla, že na to, aby sa dostala do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia musela byť voči nej najskôr uskutočnená kvalifikovaná výzva, ktorá môže mať aj podobu žaloby, avšak žalobca v nej musí špecifikovať, že ide o nárok z bezdôvodného obohatenia.

Dovolateľka trvá na tom, že takáto výzva je účinná až okamihom jej doručenia tomu,

kto má bezdôvodné obohatenie vydať. Avšak nakoľko žalobca ešte ani v roku 2013

sám nepovažoval žalobou uplatnený nárok za nárok z bezdôvodného obohatenia, nemohol podľa dovolateľky kvalifikovaným spôsobom požiadať žalovanú o vydanie bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na uvedené sa žalovaná nemohla dostať do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia, a preto namietala, že ju nemožno zaviazat' na platenie úrokov z omeškania už odo dňa 12.05.1999, ako to urobil odvolací súd.

35. Podstatu tejto položenej otázky dovolateľka videla v tom, že ten, kto je povinný vydať bezdôvodné obohatenie, nesmie byť zaviazaný na platenie úrokov z omeškania do času, kedy bude voči nemu kvalifikovaným spôsobom uplatnený nárok na jeho vydanie. Ak odvolací súd napadnutým rozsudkom zaviazal žalovanú na zaplatenie úrokov z omeškania aj za obdobie skoršie, ako bola voči žalovanej uskutočnená kvalifikovaná výzva na vydanie bezdôvodného obohatenia, je žalovaná toho názoru, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil.

36. K druhej položenej otázke dovolateľka uviedla obdobnú argumentáciu ako v prípade prvej otázky a to, že žalobca si podanou žalobou neuplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ale nárok na zaplatenie peňažnej pohľadávky vyplývajúcej z franchisingovej a podnájomnej zmluvy. Žalovaná tak v priebehu konania pred súdom prvej inštancie ako aj pred odvolacím súdom opätovne vznášala námietku premĺčania majúcu za to, že žalobca v žalobe a ani v priebehu celého sporu na žiadnom mieste neuplatňoval svoj nárok z titulu bezdôvodného obohatenia. Dovolateľka upriamila pozornosť na ust. § 112 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého je potrebné, aby veriteľ (i) uplatnil svoje právo na súde a (ii) v začatom konaní riadne pokračoval.

37. Okrem vyššie uvedeného dovolateľka apelovala na skutočnosť, že žalobca ani po vydaní rozsudku súdom prvej inštancie zo dňa 24.10.2013, č. k. 3Cb/5/2008-886, neuskutočnil žiadny procesný úkon smerujúci k tomu, aby súd zaviazal žalovanú na vydanie bezdôvodného obohatenia. To znamená, že žalobca voči žalovanej neuskutočnil kvalifikovanú výzvu na vydanie bezdôvodného obohatenia.

38. S názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého k premĺčaniu nedošlo, pretože žaloba bola podaná v roku 1999 a franchisingová zmluva a podnájomná zmluva sa datovali rokom 1998, dovolateľka vyjadrila svoj nesúhlas. Trvala na tom, že pre vyvolanie účinkov spočívania premĺčacej doby nestačí, ak veriteľ žalobou uplatní právo na zaplatenie peňažného plnenia, ale musí v začatom konaní riadne pokračovať. Podľa názoru žalovanej, ak súd v priebehu sporu právne posúdi nárok žalobcu ako nárok z bezdôvodného obohatenia, nemožno považovať za riadne pokračovanie v konaní, ak žalobca neuskutoční žiadny úkon, ktorý by bolo možné považovať za kvalifikovanú výzvu na vydanie bezdôvodného obohatenia a už vôbec nie to, že zostane v ďalšom konaní úplne pasívny.

39. Ak odvolací súd dospel k záveru, že nárok žalobcu nie je premĺčaný bez toho, aby sa náležite vysporiadal s právnou kvalifikáciou v žalobe uplatneného nároku, prejudiciálneho posúdenia franchisingovej a podnájomnej zmluvy ako neplatných a následnou procesnou pasivitou žalobcu v konaní, je žalovaná toho názoru, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil.

40. K dovolaniu žalovanej sa žalobca vyjadril s tým, že s argumentáciou v ňom uvedenou nesúhlasí. Otázku vzniku omeškania dlžníka s vrátením bezdôvodného obohatenia súd prvej inštancie podľa názoru žalobcu dostatočne zodpovedal, s ktorým názorom sa stotožnil odvolací súd. Zmenu charakteru uplatneného nároku zo strany konajúcich súdov nepovažuje žalobca za zmenu nároku vo výške dlžnej sumy ani vo výške úrokov z omeškania. Inými slovami, nedošlo k zmene záväzku ako takého.

41. Výklad spočívania premĺčacej doby, ktorý namieta žalovaná s odkazom na slovné spojenie „a v začatom konaní riadne pokračuje“ (§ 112 Občianskeho zákonníka), považuje žalobca za zjavne svojvoľný a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou súdov ako aj judikovanými rozhodnutiami. Žalobca v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR (R 32/1978), v zmysle ktorého je potrebné vykladať ustanovenie 112 OZ tak, že v začatom konaní riadne pokračuje aj ten účastník občianskeho súdneho konania, ktorý súčinnosť so súdom v konaní sám nevytvára, svojimi úkonmi však nebráni priebehu konania a jeho skončeniu rozhodnutím súdu vo veci. Nakoľko žalobca podal dňa 12.05.1999 žalobu, v priebehu konania podával vyjadrenia, zúčastňoval sa pojednávaní a svojím konaním nebránil priebehu konania ani jeho skončeniu, námietky žalovanej ohľadom premĺčania práva žalobcu na plnenie, považuje z tohto dôvodu žalobca za nedôvodné.

42. Žalobca zastáva názor, že otázky formulované žalovanou v dovolaní už boli dovolacím súdom v

minulosti zodpovedané, preto nepovažuje dovolanie žalovanej podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. ako dôvodné. S prihliadnutím na uvedené žalobca navrhol dovolaciemu súdu, aby dovolanie žalovanej v celom rozsahu zamietol.

43. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj ako „dovolací súd“) [(ust. § 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas žalovaná v súlade s ust. § 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ust. § 443 C.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť (ust. § 447 písm. c/, f/ C.s.p.).

44. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

45. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu viď napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C.s.p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

46. Podľa ust. § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ust. § 420 a § 421 C. s. p.. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C.s.p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

47. Podľa žalovanej napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.).

48. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

49. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju sám, nakoľko nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 C. s. p. oprel dovolateľ prípustnosť dovolania (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. júna 2020, č. k. I. ÚS 51/2020).

50. Podľa § 428 C. s. p., dovolateľ musí v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

51. Podľa § 432 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že

dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

52. Podľa ust. § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

53. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa ust. § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (ust. § 421 C. s. p. v spojení s ust. § 432 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

54. Dovolací súd ďalej uvádza, že právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., sa rozumie otázka hmotnoprávna - ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine - ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení (k tomu viď aj 3Cdo/158/2017). Zároveň právnou otázkou (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné koncipovať jednak spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p., no zároveň aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená/rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Tento záver vyplýva aj z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. apríla 2020, sp. zn. III. ÚS 123/2020, podľa ktorého už zo samotného znenia § 421 C. s. p. je možné vyvodiť, že vzhľadom na skutočnosť, že od vymedzenia právnej otázky sa odvíja dovolací prieskum, a to v rozsahu, či sa od nej odvolací súd v rámci jej vyriešenia odklonil, riešil ju rozdielne alebo ju ešte neriešil, je pri jej formulácii nevyhnutný predpoklad jej „zovšeobecnenia“.

55. Pokiaľ v dovolaní vymedzená otázka, ktorú má podľa dovolateľa posudzovať dovolací súd, predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. a takúto otázku nie je dovolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť.

56. Dovolací súd z dovolania zistil, že dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. položila dve právne otázky, a to v nasledovnom znení:

I. Kedy sa ten, kto sa mal bezdôvodne obohatiť, dostáva do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia?

II. Za akých podmienok dochádza k spočívaniu premŕčacej doby, konkrétne, či podaním akejkoľvek žaloby na peňažné plnenie, alebo kvalifikovaním žalobou uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a čo predstavuje splnenie podmienky riadneho pokračovania v konaní predpokladaného ustanovením § 112 Občianskeho zákonníka?

57. Argumentácia dovolateľky použitá v prípade prvej nastolenej otázky sa vzťahovala na to, že v žalobe si žalobca uplatnil nárok na zaplatenie peňažnej pohľadávky a až súd prvej inštancie v konaní dospel k záveru, že z dôvodu neplatnosti franchisingovej a podnájomnej zmluvy došlo na strane žalovanej k bezdôvodnému obohateniu. Nakoľko vo vzťahu k žalovanej žalobca neuskutočnil kvalifikovanú výzvu na vydanie bezdôvodného obohatenia, o ktorom sa žalobca dozvedel z rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 24.10.2013, č. k. 3Cb/5/2008-886, dovolateľka trvala na tom, že sa nemohla dostať do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia, a preto ju odvolací súd nemohol zaviazat' na platenie úrokov z omeškania spätne odo dňa 12.05.1999 (kedy došlo k doručeniu žaloby žalobcom na

súd prvej inštancie). Napriek tomu, že kvalifikovaná výzva mohla aj podľa žalovanej mať podobu žaloby, žalobca v nej bol povinný špecifikovať, že ide o nárok z bezdôvodného obohatenia, ktorá výzva by bola účinná až okamihom jej doručenia tomu, kto má bezdôvodné obohatenie vydať (žalovanej).

58. Aj vo vzťahu k druhej naformulovanej otázke dovolateľka kladla dôraz na to, že si žalobca v konaní neuplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a neuskutočnil ani žiadny procesný úkon smerujúci k tomu, aby súd zviazal žalovanú na vydanie bezdôvodného obohatenia (kvalifikovanú výzvu voči žalovanej). Vzhľadom na uvedené nekonanie žalobcu dovolateľka dospela k záveru, že neboli splnené podmienky zakotvené v ust. § 112 Občianskeho zákonníka, a to aby veriteľ (i) uplatnil svoje právo na súde a (ii) v začatom konaní riadne pokračoval.

59. Podľa ust. § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka účinného ku dňu podania žaloby (12.05.1999), pri právach vymáhateľných na súde začína plynúť premľacia doba odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť na súde, ak tento zákon neustanovuje niečo iné.

60. „Aj z judikatúry vyplýva, že moment splatnosti pohľadávky, ktorá sa spája s povinnosťou výzvy dlžníkovi, aby túto zaplatil, nastáva až momentom doručenia takejto výzvy dlžníkovi, resp. najskôr momentom, keď sa dostala do sféry jeho dispozície. Tu sa aj súdna prax ustálila na tom, že za tento moment možno považovať aj doručenie žalobného návrhu, teda žaloba nebude považovaná za predčasnú z dôvodu chýbajúcej výzvy na plnenie.“ Z komentára k § 391, Obchodný zákonník, 1. vydanie, 2022, s. 1388 - 1389: A. Moravčíková

61. V tejto súvislosti dovolací súd upriamuje pozornosť na časť odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, konkrétne bod 19, kde sa uvádza, že „Je potrebné vziať na zreteľ, že žalovaná plnila na základe zmlúv, mala vedomosť o výške a splatnosti jednotlivých platieb a skutočnosť, že v priebehu konania bola ustálená neplatnosť oboch zmlúv a s tým spojená zmena charakteru uplatneného nároku oboch strán na vydanie bezdôvodného obohatenia neznamena, že žalobca bol povinný ju znova vyzvať na plnenie. Odvolací súd sa v tejto časti plne stotožnil so záverom súdu prvej inštancie a priznal žalobcovi nárok na zaplatenie úroku z omeškania z priznanej sumy odo dňa podania žaloby v zákonom stanovenej výške, ktorú žalovaná v odvolaní nerozporovala.“

62. S prihliadnutím na vyššie uvedené konštatovanie odvolacieho súdu považuje dovolací súd za žiaduce predovšetkým poukázať na to, že v danom prípade odvolací súd nepovažoval za potrebné, aby žalobca uskutočnil kvalifikovanú výzvu na peňažné plnenie (bez ohľadu na jej právny titul, teda či vznikla pohľadávka zo zmluvy alebo z bezdôvodného obohatenia), pretože žalovaná mala vedomosť o výške a splatnosti jednotlivých platieb a plnila na základe zmlúv, aj keď tieto boli neskôr posúdené súdmi ako neplatné. Postup odvolacieho súdu dovolací súd vzhliadol ako súladný so zákonom vzhľadom na skutkové okolnosti daného prípadu.

63. Z obsahu súdneho spisu dovolací súd zistil, žalobca vo vzťahu k žalovanej pred podaním samotnej žaloby uskutočnil predžalobnú výzvu, pod názvom Predžalobný pokus o pokonávku - zaplatenie 459.391,80 Sk, zo dňa 18.01.1999 (č. l. 47 - 48 spisu). Uvedená suma v tejto predžalobnej výzve predstavuje sumu vo výške 15.249,01 Eur, ktorá v sebe zahŕňa aj čiastku, ktorá bola v danom konaní žalobcovi, ako dôvodne uplatnený nárok, priznaná. V závere predžalobnej výzvy sa nachádza aj upozornenie pre žalovanú, že „V prípade, že vyššie uvedenú sumu v lehote neuhradíte, budeme túto pohľadávku vymáhať v súdnom konaní spolu s úrokom z omeškania, čím Vám vzniknú ďalšie náklady.“ V tejto súvislosti dovolací súd zoberal do úvahy aj Zápisnicu z rokovania zo dňa 20.08.1998 (č. l. 36 spisu), kde sa sporové strany dohodli na ukončení doterajšej spolupráce a následnom vysporiadaní vzájomných záväzkov.

64. Pokiaľ si žalobca žalobou uplatní nárok na úhradu zmluvnej pohľadávky a v priebehu konania túto pohľadávku súd prekvalifikuje na bezdôvodné obohatenie, splatnosť pohľadávky, ktorá sa spája s povinnosťou výzvy dlžníkovi, aby túto zaplatil, nastáva už momentom doručenia žaloby na súd, a nie

momentom doručenia žaloby dlžníkovi (žalovanému), avšak iba v prípade, že takáto výzva na zaplatenie pohľadávky sa dostala do sféry dispozície žalovaného ešte pred podaním žaloby na súd, a to aj v prípade, že nárok bol žalobcovi priznaný nie ako zmluvný, ale súdom prekvalifikovaný na bezdôvodné obohatenie.

65. Dovolací súd sa preto stotožnil so záverom konajúcich súdov, že žalobca nebol povinný uskutočniť vo vzťahu k žalovanej ďalšiu kvalifikovanú výzvu na zaplatenie peňažnej pohľadávky, pretože žalovaná mala o existencii tejto peňažnej pohľadávky vedomosť ešte pred podaním žaloby a žalobca bol preto oprávnený požadovať okrem istiny aj úroky z omeškania v zákonom stanovenej výške, a to odo dňa podania žaloby na súd, teda od 12.05.1999.

66. Aj keď z obsahu dovolania možno vyvodit' názor dovolateľky, že do omeškania s vydaním bezdôvodného obohatenia sa mohla dostať až po vydaní rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 24.10.2013, č. k. 3Cb/5/2008-886, kde bol vyslovený právny záver o bezdôvodnom obohatení na strane žalovanej, dovolací súd tento názor nepovažuje za správny, pretože povinnosťou žalobcu bolo podať žalobu na súd s tým, že právna kvalifikácia žalobou uplatneného nároku je vecou súdu.

67. Na podporu svojho názoru dovolací súd odkazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Cdo/58/1999, uverejnený pod č. 61/2000 ZSP. V uvedenom rozsudku Najvyšší súd SR vyslovil, že „K tejto námietke žalovaného dovolací súd uviedol, že petit žaloby žalobcu znel na uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť mu 48 000 Sk s príslušenstvom. Právna kvalifikácia uvedená v žalobe nie je pre súd rozhodujúca. Preto nie je zmenou žaloby zmena právnej kvalifikácie, lebo právne posúdenie nároku patrí len súdu samému.“. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že skutočnosť, že žalobca v žalobe neuviedol uplatnenie si svojho nároku titulom bezdôvodného obohatenia, nie je relevantná, nakoľko právne posúdenie, resp. právna kvalifikácia, v súdnom konaní uplatneného nároku patrí do výlučnej právomoci súdu.

68. V tejto súvislosti dovolací súd ďalej zdôrazňuje, že čo sa týka plynutia premlčacej doby, či už vo vzťahu k bežnej peňažnej pohľadávke alebo pohľadávke, ktorá vznikla titulom bezdôvodného obohatenia (ako tomu bolo v danom prípade), odvolací súd ako aj súd prvej inštancie správne skonštatovali 4-ročnú premlčaciu dobu podľa ust. § 397 Obchodného zákonníka, ktorá v zmysle ust. § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka pri práve na vrátenie plnenia uskutočneného podľa neplatnej zmluvy začína plynúť odo dňa, keď k plneniu došlo. Rovnaký právny názor, že „Právo na vrátenie plnenia uskutočneného podľa neplatnej obchodnej zmluvy sa premlčuje v štvorročnej premlčacej dobe podľa § 397 Obchodného zákonníka, ktorá začína plynúť odo dňa, keď ku plneniu došlo.“ vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. októbra 2001, sp. zn. M Obdo V 2/2000, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. R 34/2002.

69. Na doplnenie dovolací súd poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 15. mája 2018, sp. zn. 5Obdo/51/2017, v ktorom sa uvádza, že „Začiatok plynutia premlčacej doby v prípade práva na vrátenie plnenia uskutočneného z neplatnej zmluvy je upravený v ust. § 394 ods. 2 ObZ a momentom určujúcim začiatok jej plynutia je uskutočnenie plnenia z takejto zmluvy; ide teda o objektívne určený začiatok plynutia premlčacej doby, ktorý sa odvíja od právnej skutočnosti, ktorej existencia je nezávislá od vedomia oprávnenej osoby o neplatnosti zmluvy. Vedomosť oprávnenej osoby o neplatnosti zmluvy preto nemá na začiatok plynutia premlčacej doby podľa § 394 ods. 2 ObZ žiaden vplyv.“.

70. Čo sa týka otázky spočívania premlčacej doby, či podaním akejkoľvek žaloby na peňažné plnenie, alebo kvalifikovaním žalobou uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a čo predstavuje splnenie podmienky riadneho pokračovania v konaní predpokladaného ustanovením § 112 Občianskeho zákonníka v rámci druhej nastolenej otázky, dovolací súd odkazuje na bod 57 a nasl. odôvodnenia tohto uznesenia, kde uvádza, že zmena právnej kvalifikácie, resp. právne posúdenie žalobou uplatnenému nároku patrí len súdu samému. To znamená, že nie je rozhodujúce, ako svoj nárok kvalifikuje žalobca, ale ako ho posúdi konajúci súd. Vzhľadom na uvedené,

možno konštatovať, že podanie žaloby na súd bez ohľadu na právny titul uplatneného nároku za splnenia podmienky, že v začatom konaní sa riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia na súde po dobu konania neplynie.

71. K uvedenému považuje dovolací súd za potrebné poukázať na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 1.11.2009, sp. zn. 3MCdo/12/2005, uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 64/2009, v ktorom sa uvádza, že: „Ustanovenie § 112 OZ upravuje spočívanie premlčania iba v tom prípade, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje. Za uplatnenie práva, ktorého cieľom je zachovanie premlčacej doby, treba považovať úkon oprávneného smerujúci k tomu, aby bolo rozhodnuté o existencii daného práva. ... platí, že v začatom konaní riadne pokračuje ten účastník, ktorý nebráni svojimi procesnými úkonmi jeho náležitému priebehu tak, aby toto konanie mohlo skončiť meritórnym rozhodnutím. Riadne preto nepokračuje v konaní napr. účastník, ktorý vzal žalobu späť alebo nepodal návrh na pokračovanie v prerušenom konaní podľa ustanovenia § 110 OSP, prípadne iným obdobným úkonom alebo nečinnosťou napriek výzve súdu spôsobil, že konanie nemohlo skončiť meritórnym rozhodnutím.“. Rovnaký názor vyslovil Najvyšší súd SR ešte vo svojom rozsudku zo dňa 30. marca 1999, sp. zn. 2Cdo/9/1999.

72. Dovolací súd s prihliadnutím na vyššie uvedené zdôrazňuje, že žalovanou nastolené otázky v rámci dovolacieho dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. boli už v ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené, čiže sa nejedná o prípad, kedy napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci; kedy rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorú dovolací súd doposiaľ neriešil vôbec (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Týmto dovolací súd uzavrel neprípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p..

73. Dovolací súd si je vedomý, že nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju sám, nakoľko nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 C.s.p. oprel dovolateľ prípustnosť dovolania (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 51/2020). Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, na ktorú poukázal dovolací súd v odôvodnení tohto uznesenia a od ktorej sa odvolací súd ani súd prvej inštancie vo svojich rozhodnutiach neodklonili, nemožno hovoriť ani o naplnení podmienok prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., v zmysle ktorého napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci; pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

74. Rovnako v prípade existencie ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ako je tomu za daných okolností, dovolací súd upozorňuje, že nie je daný ani dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p., podľa ktorého napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci; pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

75. Na doplnenie dovolací súd uvádza vysvetlenie pojmu „ustálená rozhodovacia prax“ najvyšší súd prioritne odkazuje na rozhodnutie zo dňa 06.03.2017, sp. zn. 3Cdo/6/2017, kde sa uvádza: „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj jednotlivu v doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali“. S prihliadnutím na čl. 3 C.s.p. do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR pod tento pojem nespadajú.“

76. Na potvrdenie správnosti vyššie uvedeného záveru dovolací súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 6. októbra 2020, č. k. I. ÚS 115/2020, publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, pod č. 33/2020 (ďalej len „nález“). V náleze Ústavný súd SR konštatuje, že: „Pojem „otázka vyriešená“ treba preto vykladať v zmysle „vyriešená ustálená“; iná interpretácia v zásade neprichádza do úvahy. Na posúdenie, či ide o otázku už vyriešenú ustálenú, treba potom aplikovať výklad najvyššieho súdu o ustálenej praxi dovolacieho súdu. Podľa najvyššieho súdu „ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“ (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017). Inak povedané, pokiaľ nejde o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (relevantné sú aj staršie zbierky, pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018), tak možno za ustálenú prax považovať aj nepublikované rozhodnutie, ale musí spĺňať ďalšie predpoklady, a to (i) buď je tento názor vyjadrený opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach, alebo (ii) názor je vyjadrený aj v jednotlivom nepublikovanom rozhodnutí, ale na toto rozhodnutie (resp. právny názor v ňom vyjadrený) nadviazali niektoré neskôr vydané rozhodnutia, t. j. opäť musí ísť o akceptáciu právneho názoru vo viacerých ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že pokiaľ najvyšší súd odkazuje na nepublikované rozhodnutia, malo by ísť o „viacero“ takýchto rozhodnutí.“

77. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalovanej podľa § 421 ods. 1 C.s.p., nie je procesne daná, preto jej dovolanie podľa § 447 písm. c/, f/ C.s.p., odmietol.

78. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (ust. § 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O trovách dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ust. § 453 ods. 1 C.s.p. v spojení s ust. § 255 ods. 1 C.s.p., pričom žalobcovi, ktorý bol v dovolacom konaní úspešný, nepriznal náhradu trov konania, keďže mu v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

79. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.